

2nd Family Business Conference

“Ο νομικός σχεδιασμός της διαδοχής ως προϋπόθεση διαιώνισης της επιχείρησης και διασφάλισης της οικογενειακής ενότητας”

Αλέξανδρος Δοβλές

Εταίρος

saplegal

Α.Σ. ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ
& ΣΥΝΕΡΓΑΤΕΣ

Στόχοι διαδοχής

Διατήρηση επιχείρησης

Διατήρηση οικογενειακού
χαρακτήρα επιχείρησης

Εύρυθμη λειτουργία
οικογένειας

Αντιδικία λόγω αποτυχημένης διαδοχής

12 έτη αντιδικίας
(και συνεχίζεται)

50 διάδικοι νομικά
πρόσωπα
(κυρίως ΑΕ)

25 διάδικοι φυσικά
πρόσωπα
(μέλη επιχειρηματικής
οικογενείας, διευθυντές και
τρίτοι επενδυτές)

4 αγωγές για κυριότητα
μετοχών ΑΕ
(εικονικότητα μετόχων, ανάκληση
δωρεάς, αναγνώριση ακυρότητας
πώλησης μετοχών)

120 αγωγές για ακύρωση αποφάσεων
ΓΣ και ΔΣ
(Αύξηση μετοχικού κεφαλαίου, μείωση μετοχικού
κεφαλαίου, εκλογή ΔΣ, έγκριση οικονομικών
καταστάσεων, αποφάσεις για εταιρικούς
μετασχηματισμούς)

Αντιδικία λόγω αποτυχημένης διαδοχής

15 αγωγές για άλλα θέματα
(ενδο-ομιλικές συναλλαγές, εργατικές διαφορές κ.α.)

4 αιτήσεις ασφαλιστικών μέτρων

3 αιτήσεις για ακύρωση συγχώνευσης ΑΕ

10 αιτήσεις για διορισμό προσωρινής διοίκησης ΑΕ

3 αιτήσεις εκτάκτου ελέγχου σε ΑΕ

2 αιτήσεις ενώπιον ΣτΕ για ακύρωση διοικητικών πράξεων σχετικών με καταχώρηση αποφάσεων ΓΣ και ΔΣ σε ΓΕΜΗ

6 μηνύσεις-εγκλήσεις

1 απόφαση Αρείου Πάγου

2 αποφάσεις ΣτΕ

57 αποφάσεις Πρωτοδικείων

6 αποφάσεις Εφετείων

Συμφέροντα που πρέπει να εξισορροπηθούν στην διαδοχή

Απερχόμενη γενιά (Πατριάρχης-Μητριάρχης)

- ▶ **Συνέχεια της οικογενειακής επιχείρησης**
- ▶ **Οικονομική αποκατάσταση** των συζύγων-συντρόφων και όσων μελών της επόμενης γενιάς δεν θα μετέχουν στην οικογενειακή επιχείρηση
- ▶ **Οικονομική εξασφάλιση των ιδίων**, σε περίπτωση που επιλέξουν να αποχωρήσουν εν ζωή από την οικογενειακή επιχείρηση

Συμφέροντα που πρέπει να εξισορροπηθούν στην διαδοχή

Διάδοχοι

- ▶ Ελευθερία επιχειρηματικής δράσης
- ▶ Διαδοχή σύντομη, ξεκάθαρη και αμετάκλητη
- ▶ Αποφυγή οικονομικής επιβάρυνσης επιχείρησης προς όφελος άλλων μελών οικογένειας

Συμφέροντα που πρέπει να εξισορροπηθούν στην διαδοχή

Αποκλειόμενα από την
επιχείρηση μέλη
οικογένειας

- ▶ Οικονομικό αντάλλαγμα
- ▶ Συμμετοχή στα μελλοντικά κέρδη επιχείρησης

Νομικές διαμορφώσεις διαδοχής

Κληρονομική
διαδοχή χωρίς
προγραμματισμό
(χωρίς διαθήκη)

Η διαδοχή εν ζωή
χωρίς
προγραμματισμό
(Δικαστική
συμπαράσταση)

Κληρονομική
διαδοχή με
προγραμματισμό
(με διαθήκη)

Την διαδοχή εν ζωή
με προγραμματισμό
(δωρεά, πώληση,
επικαρπία)

Η «ανώμαλη»
διαδοχή
(εικονικότητα μετόχου)

Νομικός σχεδιασμός διαδοχής

Ακαταλληλότητα κληρονομικού δικαίου

- ❖ Απαγόρευση κληρονομικών συμβάσεων
- ❖ Αδυναμία νομικής δέσμευσης απερχόμενης γενιάς
- ❖ Ακαμψία κανόνων κληρονομικού δικαίου
- ❖ Αναγκαστική κληρονομική διαδοχή (νόμιμη μοίρα)
- ❖ Μειονέκτημα ο χρόνος διαδοχής

Νομικός σχεδιασμός διαδοχής

Διαδοχή εν ζωή

- ❖ Διαμόρφωση συμβάσεων μεταβίβασης μετοχών (πώληση-δωρεά κλπ)
- ❖ Χρήση αλλοδαπών εταιρικών δομών (αλλοδαπές holding εταιρείες, αλλοδαπό trust, αλλοδαπό ίδρυμα)
- ❖ Φορολογικός σχεδιασμός
- ❖ Πλεονέκτημα ο χρόνος διαδοχής

Νομικός σχεδιασμός διαδοχής

Οικογενειακό Σύνταγμα

σύνολο αρχών και κανόνων που διέπουν την οργάνωση, λειτουργία και διαδοχή σε μία οικογενειακή επιχείρηση

- ❖ **Άτυπα ενδο-οικογενειακά κείμενα:** δεν παράγουν νομική δέσμευση- παράγουν ηθική δέσμευση και βοηθούν στην πρόληψη-επίλυση διαπροσωπικών διαφορών.
- ❖ **Εξω-εταιρικές συμφωνίες:** νομική δέσμευση μεταξύ των συμβαλλομένων μετόχων-εταίρων, αλλά όχι των οργάνων του νομικού προσώπου της εταιρείας και τρίτων (π.χ. νέων μετόχων).
- ❖ **Καταστατικές ρυθμίσεις:** παράγουν νομική δέσμευση όλων των μετόχων-εταίρων, παλαιών και νέων, καθώς και των οργάνων της εταιρείας.